

Väylävirasto Trafikledsverket

Lausunto

1 (5)

VÄYLÄ/6783/00.03.02/2020

12.10.2020

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Asiantuntijapyyntöne 5.10.2020 etäkuulemiseen 13.10.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 talousarvioksi

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi vuoden 2021 talousarvioita koskevassa asiassa. Käsittelyn teemoiksi on todettu budjetin yleisesittely, mm. hallitusohjelman painopisteet vuoden 2021 talousarvioesityksessä ja keskeiset panostukset ja kehittämiskohteet, sekä mahdollisuudet väyläverkon korjausvelan kasvun vähentämiseen.

Väyläviraston toimintamenot 31.01.03

Väyläviraston toimintamenoihin esitetään lisäystä mm. tilaajatoiminnan vahvistamiseksi (konsulttipalvelujen korvaamiseksi osin viraston omalla työllä) sekä tasokorotusta, jolla toimintamomentin määrärahat saadaan vastaamaan viraston tehtäviä ja toiminnan nykylaajuutta. Väylävirasto pitää esitettyjä lisäyksiä välttämättöminä.

Perusväylänpito (31.10.20)

Liikenne- ja viestintäverkkojen lähes 2 miljardin euron määrärahoista valtaosa kohdennetaan teiden, ratojen ja vesiväylien perusväylänpitoon.

Perusväylänpitoon esitetään myönnettäväksi nettomäärärahaa 1 363 904 000 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 47 milj. euron ratamaksun perusmaksu ja muita väylänpidon tuloja (mm. kiinteistötulot ja kanavamaksut) 3,3 milj. euroa.

Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa perusväylänpidon toimin. Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet. Kaikissa toimenpiteissä pyritään huomioimaan ilmastomuutoksen hillitseminen.

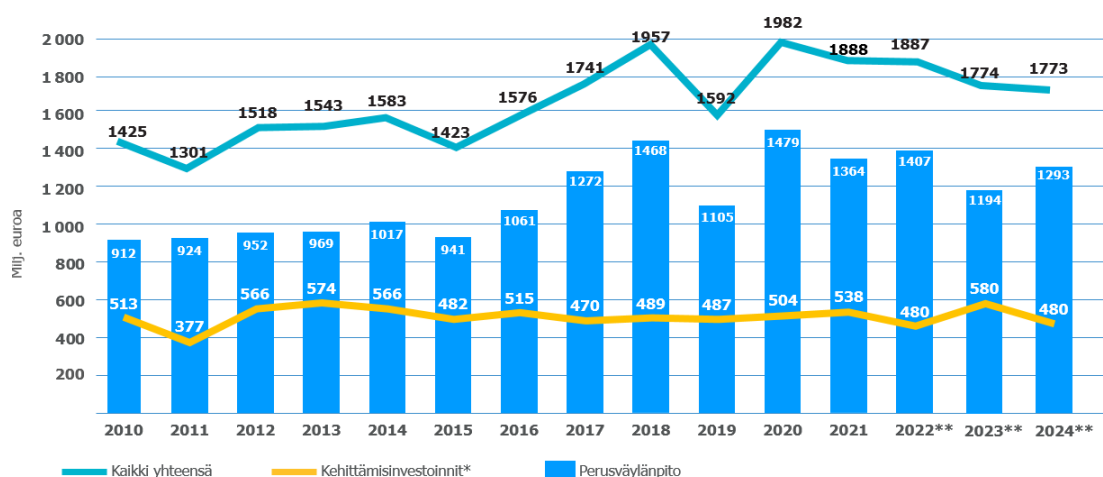
Talousarvion mukaisesti korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet. Toimenpiteitä kohdistetaan myös

12.10.2020

liikenteellisten olosuhteiden kehittämiseen, joilla parannetaan mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta ja työmatkaliikenteen olosuhteita.

Väyläviraston huoli on edelleen liikenneverkon korjausvelka. Pitkä alhaisen rahoituksen jakso 1990-luvulta alkaen (Kuva 1) on johtanut merkittävään teiden ja ratojen korjausvelkaan (Taulukko 1). Perusväylänpitoon tehty 300 milj. euron tasokorotus on erittäin tärkeä. Lisärahoitusta kohdistetaan sekä verkkojen korjaamiseen, että liikenteellisten olosuhteiden parantamiseen.

Valtion väylärahoitus (tiet, radat ja vesiväylät)

* kehittämisinvestoinnit sisältää momentit 77, 78 ja 79

**Kehyspäätöksen 4/2020 mukaisesti. V. 2020 neljännän lisätalousarvion ja syksyn budjettiriihen uusien hankkeiden vaikutuksia kehysvuosiin ei ole päivitetty.

Kuva 1. Valtion väylärahoitus (tiet, radat, vesiväylät), perusväylänpito ja kehittäminen

Taulukko 1. Arvio korjausvelan määrän (milj. euroa) kehittämisestä 2019–2022

	vuoden alussa (milj. euroa)			
	2019	2020	2021	2022
Tiet	1452	1580	1544	1581
Radat	1216	1237	1238	1228
Vesiväylät	37	37	33	29
Yhteensä	2706	2854	2815	2838

Tieverkolla korjausvelka kohdistuu erityisesti tierakenteisiin, päällysteisiin ja siltoihin. Rataverkolla korjausvelkaa on erityisesti ratarakenteissa ja laitteissa.

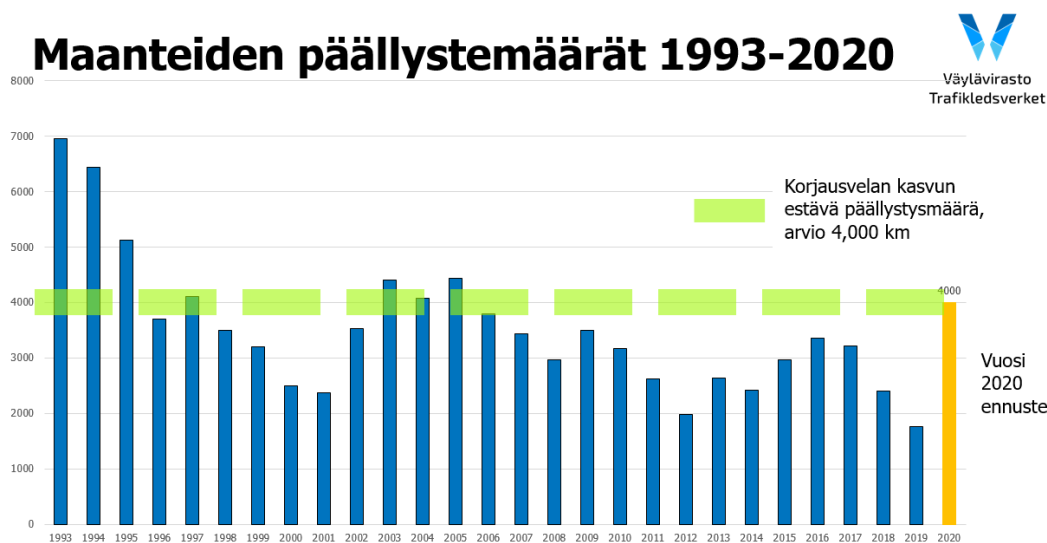
Vuoden 2020 alun tilanteessa tieverkon korjausvelasta 10 % kohdistui maanteiden pääväylille, rataverkon korjausvelasta pääväylien osuus on 57 %.

12.10.2020

Vuoden 2019 alhaisen rahoituksen johdosta väylien kunto huononi merkittävästi eli korjausvelka kasvoi noin 150 miljoonaa euroa vuodessa. Korjausvelka kasvoi erityisesti tieverkolla johtuen mm. erittäin alhaisesta päällystämismäärästä. Korjausvelka kasvoi myös rataverkolla.

Vuoden 2020 hyvän rahoitustason ansiosta korjausvelan määrä hieman vähenee. Tiestön kunto paranee hieman ja korjausvelka vähenee noin 35 miljoonaa. Tämä johtui erityisesti viime vuosia suuremmasta päällystysohjelmasta. Rataverkon kunto säilyy ennallaan.

Vuoden 2021 budjetoitu rahoitus johtaa jälleen tieverkon kunnon huononemiseen ja korjausvelka palaa vuoden 2020 alun tasolle. Tämä johtuu siitä, että mm. päällystysmäärät jäävät merkittävästi vuoden 2020 riittävästä tasosta (Kuva 2). Päällystetyn tieverkon kunnon heikkenemisen (korjausvelan kasvun) estävä vuosittainen päällystysmäärä olisi noin 4 000 km. Vuonna 2021 päällystysmäärä jää esitetyllä rahoituksella Väyläviraston arvion mukaan alle 3 000 kilometrin. Puuttuvan 1 000 km:n päällystämisen kustannukset ovat arviolta 50 milj. euroa.

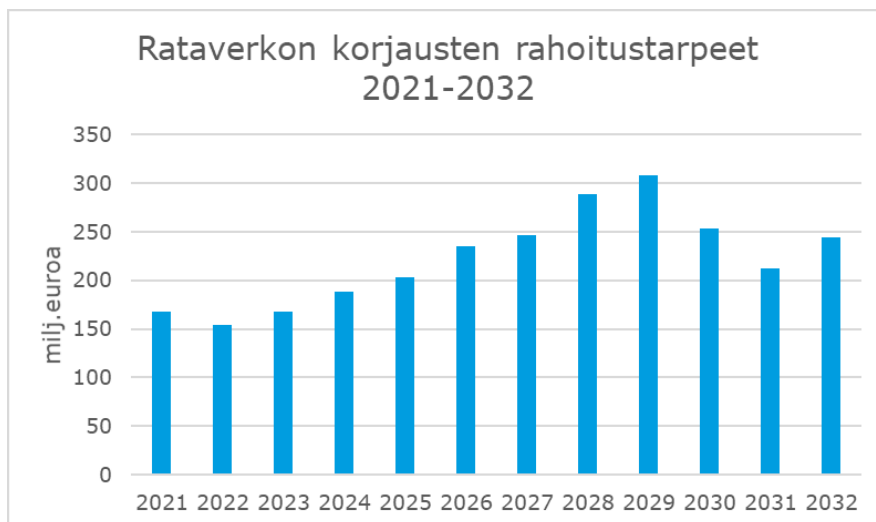

Kuva 2. Maanteiden päällystemäärät 1993-2020.

Rataverkon kunto säilyy ennallaan tai jopa hieman paranee. Rahoituksen kohdistamisessa rataverkolle on otettava huomioon korjausta edellyttävien pääväylien suuri osuus sekä se, että rataverkon päällysrakenteiden korjaustarpeiden arvioidaan nousevan voimakkaasti vuosikymmenen loppua kohti (Kuva 3).

Vesiväylien osalta korjausvelka on varsin pieni ja vähenee hieman.

12.10.2020

Kuva 3. Arvio rataverkon korjausten rahoitustarpeista vv. 2021-2032.

Perusväylänpidon momentin tulopuolella ratamaksun budjetoituun tuottoon (47 milj. eur) liittyy epävarmuuksia huomioon ottaen koronatilanne. Esimerkiksi vuonna 2020 ratamaksun kertymän arvioidaan jäävään noin 5 milj. eur budjetoidusta koronatilanteen vuoksi.

31.10.30 Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin

Liikennehallinnon virastojen työnjaon mukaisesti valtuus tehdä uusien hankkeiden avustuspäätöksiä myönnetään liikenne- ja viestintävirastolle. Väylävirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina sille myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty. Väylävirasto puoltaa kirjauksia.

Väyläverkon kehittäminen (31.10.77)

Väylävirasto kannattaa momentin esityksiä.

Momentille esitetään myönnettäväksi 422 113 000 euroa ja uusina hankkeina käynnistettäväksi:

- 1) Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen 33 750 000 euroa
- 2) Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen 26 500 000 euroa
- 3) Oulu—Kemi -rataosan välityskyvyn parantaminen, kohtausraiteet 15 000 000 euroa
- 4) Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen 90 000 000 euroa
- 5) vt 4 Äänekoski—Viitasaari -tieosuuden kehittäminen 21 200 000 euroa

12.10.2020

6) Tampere—Jyväskylä -radan parantaminen, 1. vaihe 19 000 000 euroa.

Hankkeen 1) määrärahan käytön edellytyksenä on, että Turun seudun kunnat sitoutuvat MAL-sopimuksen 2020—2031 tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja niiden rahoitukseen siten kuin ne on vahvistettu neuvottelutuloksessa. Hankkeiden 2) ja 3) rakentamistöitä ei aloiteta ennen kuin Metsä Group on tehnyt päätöksen Kemiin suunnitellun uuden biotuotetehtaan rakentamisesta sekä siihen liittyvien liikenneinfrainvestointien toteuttamisesta.

Vuoden 2020 neljäs lisätalousarvio sisälsi koronaelvytyksenä, teollisina investointeina sekä MAL-sopimukseen liittyvinä toimenpiteinä rahoitusta lukuisiin uusiin tie-, rata- ja vesiväylähankkeisiin eri puolilla Suomea. Lisätalousarviossa hyväksytyjen uusien ja aiemmin hyväksytyjen väylähankkeiden rahoitusta jatketaan vuoden 2021 talousarvioesityksessä.

Toimialajohtaja

Mirja Noukka

Tiedoksi kirjaamo, Väylävirasto